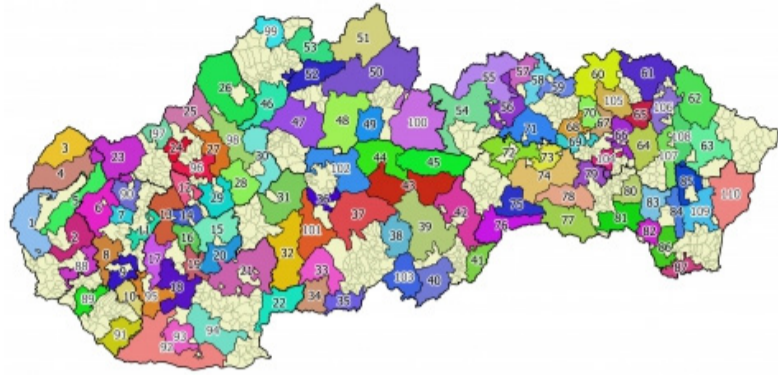

Slovensko sa vracia o desať rokov späť

Národná sieť miestnych akčných skupín SR (NS MAS) je znepokojená postojom riadiacich orgánov k príprave nového programového obdobia 2021 – 2027.

Mapa pokrytia územia SR miestnymi akčnými skupinami v programovom období 2014 – 2020

Na Slovensku vrcholí príprava Partnerskej dohody SR na roky 2021 – 2027 a návrh rozdelenia národnej alokácie, ale štátne orgány neprihliadajú na viaceré dôležité pripomienky pracovných skupín a aktérov z praxe. „Tak, ako prebiehala odborná diskusia k definovaniu investičných priorit, tak požadujeme diskusiu aj k témam implementačného mechanizmu, a to najmä využitia nástroja CLLD s financovaním z viacerých fondov,“ zdôrazňuje predseda NS MAS Štefan Škultéty.

Zle nastavené súčasné obdobie

Hoci vidiecke regióny tvoria 73 % územia Slovenska, vyzerá to tak, že v novom programovom období jediným dostupným zdrojom na podporu rozvoja obcí ostane Program rozvoja vidieka (PRV). To znamená, že podpora obcí v období 2021 – 2027 bude v rámci PRV znížená na menej ako 1/3 výšky alokácie súčasného obdobia. Zároveň bude minimálna aj priama podpora obcí z Operačného programu Slovensko 2021 – 2027.

Vzhľadom na veľmi zle nastavené a nevydarené súčasné obdobie 2014 – 2020 chcú miestne akčné skupiny v nadchádzajúcom programovom období fungovať efektívnejšie a chcú sa podieľať na nastavení

pravidiel: „Toto programové obdobie sa nám ťažko komunikovalo s riadiacimi orgánmi – či je to Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka, ktoré riadi Program rozvoja vidieka, alebo Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie, ktoré má na starosti Integrovaný regionálny operačný program a ani teraz nevidíme záujem o zmenu implementačného mechanizmu. Úradníci do prichádzajúceho obdobia presadzujú systém, ktorý bude pre nich najjednoduchší, namiesto systému, ktorý bude efektívny pre regióny,“ upozorňuje predseda NS MAS.

Stratí LEADER zmysel?

Preto na základe doterajších skúseností Národná sieť zadefinovala desať požiadaviek pre nadchádzajúce programové obdobie. Tie najdôležitejšie konkretizuje Štefan

Škultéty: „Žiadame umožniť podporu stratégií miestneho rozvoja prostredníctvom viacerých fondov s ohľadom na špecifiká a potreby jednotlivých MAS.“ Na podporu rozvoja vidieka prostredníctvom metódy LEADER požaduje NS MAS vyčleniť financie vo výške minimálne 300 miliónov eur zo Strategického plánu Spoločnej poľnohospodárskej politiky a minimálne 330 miliónov eur z Operačného programu Slovensko. Pri súčasnom návrhu hrozí, že obce a regióny nebudú mať možnosť žiadnej zmysluplnej podpory a vytráfi sa zmysel prístupu LEADER ako nástroja rozvoja vidieckych oblastí SR.

Pôjdeme proti trendom EÚ

Národná sieť MAS požaduje diskusiu k témam implementačného mechanizmu, a to najmä využitia

nástroja CLLD s financovaním z viacerých fondov. „Veľmi dobré výsledky s multifondom majú naši kolegovia v Českej republike. Rozhodnutie o monofondovom riešení rozvoja vidieka je návrat späť o desať rokov, do prvého programového obdobia 2007 – 2013 a ide proti trendom v EÚ. Podľa oficiálneho stanoviska Výboru regiónov by sa malo vo všetkých regiónoch EÚ stať povinným využívanie miestneho rozvoja vedeného komunitou financované z viacerých zdrojov, tzv. multifond. Slovensko to však nerešpektuje,“ pripomína Štefan Škultéty.

Národná sieť miestnych akčných skupín cíti zodpovednosť za rozvoj vidieka a preto hľadá optimálne riešenie pre budúcnosť. Ako vysvetľuje predseda siete Štefan Škultéty, „už pred rokom sme nadobudli pocit, že kompetentné orgány na Slovensku s týmto modelom financovania nepočítajú. Preto sme požiadali vicepremiérku pre investície a informatizáciu Veroniku Remišovú o stretnutie, na ktorom by sme začali riešiť programové obdobie 2021 – 2027 a postavenie miestnych akčných skupín. Vzhľadom na neisté podmienky pripravovaného programového obdobia sme ministerku opakovane požiadali o stretnutie aj v marci tohto roka, na výzvy Národnej siete však nereaguje. Ide o vážnu a zásadnú situáciu, ktorú musíme riešiť, pretože avizované zámery zastavia miestny rozvoj a vidiek na Slovensku značne utrpí.“

Národná sieť MAS SR
FOTO – NSRV SR

pranostika

Keď prší na Víta, švábka bude zhnitá.

zrkadlo 168 hodín

■ Globálne ceny dovozu potravín tento rok vzrastú o 12 % na nový rekord, očakáva Organizácia OSN pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO). Dôvodom je prudké zdražovanie komodít a vysoký dopyt počas koronakrízy.

Celkovo by svetový účet za import potravín vrátane nákladov na dopravu mal dosiahnuť 1,715 bilióna USD (1,406 bilióna eur) po 1,530 bilióna USD v roku 2020, uviedla FAO vo svojom potravinovom výhlade (Food Outlook), ktorý zverejňuje dvakrát ročne.

Nárast obchodu s poľnohospodárskymi produktmi počas pandémie ukázal na neelastickú povahu spotreby potravín a odolnosť svetových trhov, avšak zvyšovanie cien od konca roka 2020 predstavuje rastúce riziko pre chudobnejšie krajiny závislé od dovozu, uviedla FAO. Podľa nej separátny index cien importu potravín vrátane dopravy prudko stúpol a v marci sa dostal na nový rekord, ktorý prekonal maximá z rokov 2006 až 2008 a 2010 až 2012. (tasr)

Vidiecke obchody bez obsluhy

Jeden po druhom sa na švédskom vidieku zatvárajú obchody s potravinami, najmä v odľahlých, menej obývaných oblastiach.

Ich obyvatelia tak museli cestovať kilometre za nákupom potravín. Ale aj na tento problém sa v škandinávskej krajine našlo riešenie – nový typ obchodu bez obsluhy v mobilných kontajneroch. Vo Veckholme, dedine s niekoľkými stovkami obyvateľov vzdialenej 80 kilometrov od Štokholmu, bol posledný obchod s potravinami zatvorený pred viac ako desiatimi rokmi. Pred rokom a pol skončila aj malá samoobsluha na jedinej benzínovej pumpe. Dedinčanom tak nezostávalo nič iné, ako cestovať pol hodiny autom do najbližšieho supermarketu.

Smartfónom otvoríte aj zaplatíte

V júli 2020 však prišiel do dediny automatizovaný obchod s potravinami bez ľudskej obsluhy. V kontajneri uprostred poľa, v ktorom je možné nakupovať 24 hodín denne, predáva spoločnosť Lifvs na rozlohe 20 štvorcových metrov stovky produktov, a to bez pokladníka. „Istý čas tu nebolo nič a myslím si, že väčšina z nás, ktorí tu žijeme,

to naozaj chýbalo,“ uviedla včelárka z Veckholmu Giulia Rayová. „Je pohodlné mať niečo také v tejto oblasti,“ dodala, kým si nakúpila a zároveň doplnila regály kontajnerového obchodu svojím medom.

Nakupujúci odomknú dvere supermarketu pomocou aplikácie vo svojom smartfóne. „Chodíme sem trikrát týždenne a kupujeme veci, ktoré potrebujeme,“ poznamenal Lucas Edman, technik, ktorí pôsobi v tomto regióne len niekoľko týždňov. „Je to o niečo drahšie, ale je to v poriadku. Je to cena, ktorú platím za to, že nemusím cestovať do najbližšieho obchodu,“ uviedol a naskenoval položky zo svojho nákupu cez aplikáciu v telefóne, ktorá je prepojená s jeho bankovým účtom a národným identifikačným systémom, čo je podľa obchodu dodatočná ochrana proti krádeži. To všetko sa deje pod dohľadom jedinej bezpečnostnej kamery.

Za dva roky 30 obchodov

Vo Švédsku klesol počet obchodov s potravinami podľa oficiálnych štatistík zo 7169 v roku 1996 na 5180 v roku 2020. Zatiaľ čo sa počet supermarketov za 24 rokov takmer strojnásobil, mnohé vidiecke obchody v odľahlých oblastiach sa zatvorili, podobne ako

inde v Európe často preto, lebo neboli rentabilné. Daniel Lundh, spoluzakladateľ spoločnosti Lifvs, otvoril za uplynulé dva roky takmer 30 obchodov bez obsluhy na švédskom vidieku aj v mestských oblastiach bez obchodov. „Aby sme boli schopní udržať nízke ceny pre zákazníka, musíme byť schopní kontrolovať svoje prevádzkové náklady. To znamená mať pod kontrolou nájomné, preto sú obchody dosť malé, a aj náklady na zamestnancov,“ uviedol Lundh. Začiatkom budúceho roka plánuje otvoriť svoje prvé obchody bez personálu aj mimo Švédska. Domenica Gerlach, ktorá riadi obchod vo Veckholme, spravuje tiež ďalšie tri obchody, všetko mobilné kontajnery.

Švédsko patrí medzi najviac digitalizované krajiny na svete, z čoho ťaží spoločnosť Lifvs, rovnako ako jej švédski konkurenti AutoMat a 24Food, ktorí sa tiež objavili vo vidieckych oblastiach. Pre ilustráciu, v roku 2019 vlastnilo smartfón 92 % Švédov.

Pandémia ochorenia Covid-19 ešte podčiarkla užitočnosť takýchto obchodov, pretože v nich nedochádza k žiadnemu kontaktu s inými ľuďmi. Počas pandémie smie totiž do obchodu vo Veckholme vstúpiť len jedna osoba.

(tasr)

ČO KEBY?

Osivo ozimného jačmeňa pre sezónu 2021

Hyvido™

SY Baracooda

Hyvido™

SY Galileo

Hyvido™

SY Dakoota

NOVINKA

Hyvido™

SY Toperoo

BONUS 10% OSIVA NAVIAC!

ZMEŇTE TO.

HYVIDO™ - technológia osiva hybridného jačmeňa

Hyvido™

syngenta.

- Stabilne vysoké úrody v rôznych pôdno-klimatických podmienkach
- Výrazné zlepšenie dôležitých agronomických vlastností ozimného jačmeňa
- Ošetrenie prémiovým moridlom Vibrance® Star s unikátnou účinnou látkou sedaxane

www.syngenta.sk

inzercia